

יגל

הגר"ח גריינימן שליט"א

יעקב

כז

מכתב ו

1234567

חובת האדם להיות רגוע

שלו' רב,

מכתבם הגיעני, והנני מקוה כי כבר חלפו ימי הדאגה ומרבין
 בשמחה משנכנס אדר, בכלל חובת האדם להיות רגוע בהיותנו
 בטוחים ברחמיו ית' ואין ספק כי הכל לטובה^(36*), והפחד
 והדאגה שוברים כל גופו של אדם.

אוצר החכמה

1234567

ובצפיי' לקראת דבריכם המבשרים טוב.

הנני חותם ברכה ורפו"ש,

1234567

א.ג.ה.

חיים שאול

1234567

ח' אדר תשל"ב

אוצר החכמה

חפצתי לדעת משלו' האברך אשר כתב אלי באמצעותכם זה
 מכבר, והשבתי לו, ויותר לא הקשבתי ממנו.

~~~~~**ישמח ישראל**~~~~~

מתיר וכן היו נוהגין ביתו, וכן עמא דבר ומשמע אפי' בלא הפכו. וכן בני"ד לענין
 מוליד קלא והאיסור ג"כ דקרוב לעושה מלאכה, יש לאסור רק כשמדבר להדי'
 בהרם-קול, אבל לא כשמדבר לעצמו, באופן שיש צדדי היתר כשהמכונה נערכת
 מע"ש להשתמש אף בשבת, וכש"כ ביו"ט וכדביארנו.

(36*) ועיי' לקמן מכתב צ"א מהסטיפלער זצ"ל מש"כ בענין זה.

בענין ברכת כהנים בכותל המערבי

אח"כ חתומה

שלו' רב,

הנני ממהר להשיבו כבקשתו, ויפה שעה אחת בתורה ומע"ט
מכל ברכות כהנים⁽³⁷⁾, ובפרט שעמים שבשדות בכלל ברכה⁽³⁸⁾,

אח"כ חתומה

~~~~~**ישמח ישראל**~~~~~

(37) מדובר כאן בברכות כהנים הידוע אצל הכותל, דקיבל אי"מ זצ"ל מכתב מרב
מפורסם שכי' וז"ל:

בעזה"י,

יום א' בשבת פי' שלח. תשל"ב

כבוד ידי"נ הרב הגאון רבי **יעקב דרדק** שליט"א

רב שלו' וברכה,

מה שלו' בריאותו ובריאות ב"ב שיחיו,

מתכוונים אי"ה לסדר ברכת כהנים ברוב עם הדרת מלך אצל כותל מערבי ביום
פטירת אהרן הכהן. רצוף כאן מודעה על זה, מצוה להדפיסו כדי לזכות את הרבים,
כדאי לבוא במטוס מיוחד לכותל מערבי להשתתף ביום הגדול הזה.

ידידו עוז הדו"ש באה"ר.

אח"כ חתומה

(38) וכן עיי' שו"ת תשובות והנהגות ח"א סי' ק"ל שכי' דבני חו"ל יבקשו משני כהנים
מיוחדים בא"י שיכוונו בברכתם עליהם ויתנו להם טובת הנאה על כך, ונכללים בברכה
והשפעת הברכה עליהם ולא גריעי מעם שבשדות, וכן עיי' בפסקי ספר אלה המצות
מהמהר"ם חאגיז מצוה שע"ח (עשה קמ"ח) שכי' וז"ל: ואין ספק אצלי דבשכר שאנשי
חו"ל שיש להם חלק בארץ, בהיותם מחזיקים כראוי לאחיהם יושבי הארץ. כדי לשמור
חזקת הישוב, הי"ת ברחמיו יקבל אותם הברכות שמברכים הכהנים כאלו היו מכוונים
בהם על כל בני הגולה, וכאלו כל בני הגולה מכוונים לקבל אותה ברכה. ומה טוב ומה
נעים אם הש"ץ כשאומר ברכנו בברכה וכי' הי' מכוון על אותם הכהנים שבא"י
שמברכים ברכת כהנים באותה תפילה, כי דעת מברך ומתברך בעיני, עכ"ל. ועיי' פסקי
תשובות סי' קכ"ח סי"ק נ"ז שמביא בשם שו"ת חסד לאלפים שאלה ו' אות כ"א שבני
חו"ל וכי' הרי הם בגדר אנוסים והם בכלל הברכה של אחיהם הכהנים שבארץ ישראל,
עיי'.

אמנם, עיי' בספר הליכות שלמה פ"י בדבר הלכה אות ז' שכי' אבל בני חו"ל נראה
דאינם בכלל עם שבשדות לגבי בני א"י ואף כשמכווין בפירוש שתחול ברכתו על
בן חו"ל מסוים נראה דלא אהני מחשבתו, עיי'. וכן דעת הגר"ח שליט"א הובא
בספר הליכות חיים פ"ג שאלה קכ"ט, עיי'.

וגם אנחנו שהננו קרובים טרם השתתפנו בכמו אלה, ולא זו דרך התורה, וכמה ביטול תורה ומצוות נגרמים מזה, עאכ"ו שמע"כ נ"י מצווה ועומד לסייע בבית, ולכן אל יחשוב כלל על נסיעה לעת כזאת⁽³⁹⁾. אך אם יוכל להוסיף בלימוד מבלי לגרוע בסיוע הבית, ובמנוחה הנצרכת למלמד תשב"ד, אשרי

חלקו. אוצר החכמה

ובהיותי ממהר אקצר הפעם בברכת רפו"ש וכת"ס,

מוקירו דו"ש,

חיים שאול

ו' תמוז תשל"ב בני ברק

אוצר החכמה

אוצר החכמה

הדפסת

~~~~~ישמח ישראל~~~~~

(39) וכן השיב הסטייפלער זצ"ל, וז"ל: "אין לי שום ידיעה בענינים אלו וזה שהציע גם לא יודע ולא כל מה שמציעים צריכים לשים לב, והדעת נותן שאין להשגיח על כל ההצעות שכל אחד משער", עכ"ל. ועיי ארחות רבינו בהוספות לח"א עמ' מ"ו שהביא שם מעשה זה.

ל יגל הגר"ח גריינימן שליט"א יעקב

מכתב ח

מצוה להשתדל להיות תמיד בשמחה

שלו¹ ושלות הנפש וששון ושמחה עד העולם,

²הפירוש

מכתבם השני הגיעני זה עתה והנני ממהר להשיבו.

ילדים הסובלים מסוכר זה דבר שכיח בכאן, ואמנם הדבר לא נעים אבל אין רואים בזה כלל סכנת חיים, והם מאריכים ימים בטוב ובנעימים, כך שאין כאן מקום לבהלה, אבל חושבני שנתחייבנו בהשתדלות ללכת לרופא מומחה בשטח זה בארצכם, ואשר חושבני שבקל תוכלו להוודע מי הוא זה, ובאם לא תואילו לבקש את ... הגר בנוי יורק מונטגומרי 377 ברוקלין 11225, ומספר הטלפון שלו ... מ.ו. שהוא יברר מי הוא המומחה ויודיעכם.

בנוגע לעשיית דברים דרסטיים אינני חסיד, אבל לבדוק המזוזות⁽⁴⁰⁾ הוא דבר נכון, וכן התפילין⁽⁴¹⁾. ובענין הזכויות אין נוהגין לעשות בהם מקח וממכר, וממילא ככל שרבים זכויותיכם רבים גם זכויותיה, וכן להחליף מקום איני נוטה,

ישמח ישראל

(40) ועיי' מזוזות מלכים עמי עיי' בפ"י טעם הצבי אות י"א שכי' וכל הזהיר במזוזה יאריכו ימיו, כי מזוזות, אותיות זו מות, כי עיי' המזוזה זו מות מביתו, (קשל"ה) ומנהג ישראל תורה היא, דאם אינו בקו הבריאות ר"ל בודקין המזוזות, ומתקנם, ובזכותם יראה זרע יאריך ימים שנא' למען ירבו ימיכם וימי בניכם, ועיי' קריינא דאיגרתא ח"א מכתב קס"ט, וכן עיי' ספר הליכות והנהגות למרן הקהילות יעקב זצ"ל עמי נ"ב, שהסטייפלער היה אומר שאם קורה כמה צרות בבית ח"ו היה התזו"א מורה ובא לבדוק המזוזות, ועיי' שו"ת רבב"א ח"ה סי' תקמ"ב.

(41) וכן עיי' בספר חיי משה ח"א עמי קס"ג שמביא שם אגרות קודש ליובאוויטש (ח"ג מ' תש"ל) שאדם שנתעורר אצלו מיחוש נכון שיבדוק התפילין וגם כשרות הרצועות. ע"ש.

יגל הגר"ח גריינימן שליט"א יעקב לא

הוצאת חכמה

זכן להכנס לעצבות ע"י דאגה תמידית אינו רצונו ית' ואדרבה
יותר מצוה להשתדל להיות תמיד בשמחה, על אף כל
המאורעות, וכמובן אין תועלת בפרסום ... ואת צנועים חכמה.
ובהיות שעת סגירת הדואר קרובה הנני ממהר לסיים בברכת
פורים שמח ושמחה תמידית ורפ"ש ל... בתושח"י,
מוקיר ומברכו דו"ש,
חיים שאול

הוצאת חכמה 1234567

י"ג אדר תשל"ב בני ברק

הוצאת חכמה

הוצאת חכמה

מכתב ט

בענין תענית חלום / שלא לגרום צער לשכינה

שלו' ורפו"ש ושמחת עולם.

יסלח לי על איחורי, כי גם בכאן הטרדות מרובות, וגם חכיתי אולי יבוא אביו שליט"א כאשר הזכיר במכתבו, וכעת אשר כבר עבר זמן רב חשבתי שאין מן הראוי לדחות יותר. ובדבר החלומות כבר הורה מרן החזו"א זללה"ה שכהיום אין דינים אלו נוהגים⁽⁴²⁾, ובלשון זה הי' אומר: די מענטשען זיינען קיין מענטשען נישט און די חלומות זיינען קיין חלומות ניט. ולכן אל ישים לבו להם כלל (ובפרט כשהאדם בצער כידוע שגם החלומות אז מהרהורי הלב לדברים לא טובים). את הקטנה ... תחי' יש לעודד, ולהשתדל שתסיח דעתה מן המיחושים, ולא להתעסק עמה אדתם.

בכלל ראוי להשתדל להיות בשמחה אחר שזכינו להכיר

ישמח ישראל

(42) וכן עיי' בדינים והנהגות ממרן החזו"א פרק ה' אות ד' שכי"כ שהי' החזו"א מורה ובא לשואלים, שלא להתענות תענית חלום כיום, ופ"א אמר שזה נאמר על אנשים בעלי מדרגה ולא על דורות שלנו. וכן עיי' ארחות רבינו ח"א עמ' רפ"ח. ועיי' בשו"ת דברי ישראל ח"ב הערות על ספר שמירת הנפש עמ' ס"ט באות ק"ח וז"ל: בדבר חלומות, ובשמ"מ אות ס"ז בשם הגה"ק מהר"ם מלובאוויטש זצ"ל בדבר החלומות שציוו חז"ל להתענות עליהם בשבת, שאמר כי זה הי' רק בדור החכמים הראשונים ז"ל, באשר חלומותיהם היו קרובים לנבואה, אבל בזה"ז החלומות שוא ידברו, ויעוין בס' תורת שבת (סי' רפ"ח סק"י) שכי"ג אצלינו שאין אנו מנהיגים את עצמינו בקדושה שיהיו חלומותינו מיושבים עלינו, יותר י"ל עלינו דברי חלומות לא מעלין ולא מורידין, וטוב לב משתה תמיד. אמנם, עיי' בארחות רבינו שם אות ב' שהסטייפלר זצ"ל חשש מאוד מחלומות רעים, והיה צם כל פעם, וכן הטיב את החלומות בפני גי' ואמר את הפסוקים, ואף כשראה חלום רע בשינת היום. וע"ע הנהגות ופסקים הגרי"ח זוננפלד זצ"ל הנהגות כלליות אות גי' שהגרי"ח היה מטיב את חלומותיו בפני גי', אך לא היה מתענה תענית חלום אלא לעיתים רחוקות בלבד.

יגל הגר"ח גריינימן שליט"א יעקב לג

באמתות הבריאה כי הכל במדת הרחמים, והרי בשעה שאדם מצטער כו' קלני מראשי כו' (43), וא"כ ראוי שלא להצטער שלא לגרום צער לשכינה.

אח"ח 1234567

אח"ח 1234567

והנני בברכה ורפו"ש וכט"ס מוקירו דו"ש כל הימים, חיים שאול

אח"ח 1234567

אח"ח 1234567

אוצר החכמה

ישראל

(43) ע"י סנהדרין פ"ו משנה ה'.

מכתב י

בענין נדרי צדקה / נדר בעת צרה / להוסיף בלימוד עדיף
מתענית / מי שכרך אחד לכמה חולים / ברכת המפיל לאחר חצות

אוצר החכמה

שלו רב, מכתבכם הגיעני והנני ממחר להשיבכם להרגעת
נפשכם,

והנני לפי סדר מכתבכם, בנוגע לחולנית שהגיעה לפרקה, הנני
מאחל לה שימולאו משאלות לבה לטובה, כמדומה שאין ראוי
לה להסתכן בהריון, ולכן כדאי לחשוב על שידוך עם מי שיש
לו ילדים, או כיו"ב, ולא אדע מה אוכל להוסיף אם תבקרנו.
בדבר ששוכח לומר בל"נ לפעמים⁽⁴⁴⁾, או מחשבות צדקה⁽⁴⁵⁾,
אפשר להקל⁽⁴⁶⁾.

הנודר בעת צרה⁽⁴⁷⁾, כפי הנראה לא פרטתם אותו לפני

ישמח ישראל

אוצר החכמה

(44) דאיתא בשו"ע יו"ד סי' ר"ג סעי' ד', וקשו"ע סי' ס"ז סעי' ב', וחכמ"א כלל
צ"א סעי' ב', וערוה"ש סי' רנ"ז סעי' ה', ובדרך אמונה פ"ח ס"ק א', שיאמר בפירוש
בלי נדר, וכן כשיאמר יזכור לע"נ אבותיו וכד' יאמר בלי נדר, ומ"מ ראוי לומר
בפיו שיתן צדקה כדאי בתוספתא פ"ד דפאה דנותנין לו שכר האמירה מלבד שכר
המעשה, וע"ע אהבת חסד ח"ב פט"ז בהגה"ה.

(45) ועי' שו"ת דברי שלום ח"ד פסקי הלכות סי' ק"ס.

(46) והיינו כרמ"א יו"ד סי' רנ"ח סעי' י"ג בדיעה שני', ובשו"ע חו"מ סי' ר"יב
סעי' ח' בדיעה שני', ובשניהם סיים הרמ"א שיש להחמיר. אבל עי' אמת ליעקב
על שו"ע יו"ד הערה 149, דהוא דוקא אם גמר בלבו דרך החלטה ליתן הכסף
לצדקה, אבל אם רק גמר בלבו להוציא בפיו, וכגון בשעת מגבית בבהכ"נ, שחשב
על זה או כך או כד', אינו כלום עד שיגמור בלבו ליתן ממש, וכן הוא בדרך אמונה
ח"א פ"ח ה"ל מתנות עניים ס"ק י"ט.

אמנם, ברמ"א שם בדיעה ראשונה ובשו"ע חו"מ בדיעה ראשונה, וכן בשו"ת אמרי
יושר ח"ב סי' קס"ב אות א' איתא שצריך לקיים הנדר אפי' אם כולה במחשבה.
וכמו כן פסק בשו"ת שבט הלוי ח"ב סי' קכ"ז בהגהות לשו"ע סי' רנ"ח, ע"ש.

(47) מקורו בתוס' חולין ב: ד"ה אבל, דכתיב גבי יעקב וידר יעקב נדר, וכן ביונה
את אשר נדרתי אשלמהו, דנראה דיכול לנדור, וכ' התוס' דבשעת צרה שרי כדאמרי

יגל הגר"ח גריינמן שליט"א יעקב לה

המתירים, וצריך לפרט הנדר⁽⁴⁸⁾, אך כפי שכתבתם הי' הנדר אם תחלים, ובפשוטו אין הכונה למצב זה בו היא צריכה תרופות יום יום⁽⁴⁹⁾, ומ"מ אם יזדמן לפניכם אנשים שתוכלו לפרט לפניהם את הנדר. (כגון שאינם מכירים אתכם וכיו"ב⁽⁵⁰⁾), טוב להתירו.

הגמל

החששות לעה"ר וכדומה הם פרי עצבנות, וחובה להגמל מזה, וכן אל תנהגו בתעניות ובפתרון חלומות, כי כולם מחלישים את העצבים וגורמים להפסד יתר על הריוח, ולעומת

ישמח ישראל

בבראשית רבה (ע:א) וידר יעקב נדר לאמר, לאמר לדורות שיהיו נודרים בעת צרה. ועי' ערוה"ש סי' ר"ג סעי' ז' וחי' דגם יש מצוה לנדור בעת צרה. ועי' בשו"ת מנחת יצחק ח"ו סי' צ"ו וסי' צ"ז, ובספר דרך אמונה שם פ"ח ס"ק א'.
(48) שו"ע יו"ד סי' רכ"ח סעי' י"ד.

(49) ואף שכי' הרמ"א יו"ד סי' רכ"ח סעי' מ"ה שאין להתיר נדר בעת צרה אלא לצורך מצוה או לצורך גדול אבל איתא בש"ך שם ס"ק ק"ח שאפי' בדיעבד אין לו התרה לדעת קצת פוסקים, ואיתא במהר"ש יו"ד סי' רנ"ח סעי' ו' בשם ר"י החסיד שיש סכנה בדבר להתירו, וכן הוא בשו"ת בית שלמה יו"ד ח"ב סי' ק"י שכי' כן בשם מהר"ם מינץ בסי' ע"ט בשם הקדמונים. אבל כאן שהי' תנאי אם תחלים, וכאן לא קיים התנאי וכמבאר הגר"ח שליט"א מפני שהיא צריכה לקחת תרופות יום יום, אין כאן נדר בכלל שצריך להתירו, ועי' רמ"א יו"ד סי' ר"כ סעי' ט"ו, אבל מ"מ סיים הגר"ח שאם יזדמן אנשים שתוכלו לפרט לפניהם את הנדר טוב להתירו, ועי' בשו"ת אמרי דוד סי' ל"א.

(50) ועי' שו"ת רעק"א ח"א סי' ע"ג שכי' במקום שא"א לפרט הנדר לפני מי מחמת שאין לו על מי לסמוך להגיד סודו, או מחמת בושה וכד' יכול לקחת ארבעה מתירים, ג' שנתמלאו זקנם והרביעי ילד בר מצוה (אפי' אם לא ידוע שהביא ב' שערות) ולהילד תמים יכול לפרט הנדר ודי בכך, דכיון שהדין דצריך לפרט הנדר הוא רק מדרבנן, סמכין אחזקה דרבא, ואמרי' כיון דהגיע לכלל שנים חזקה דהביא סימנים, והוי' זהו הרביעי ג"כ מן המתירים והרי נפרט הנדר לפני א' מן המתירים, ורק בדאורייתא לא סמכין אחזקה דרבא, ויש לחוש שמא המתירים עוד לא הביאו ב' שערות והי' מצורך לבדוקם מקודם, ע"כ צריך שיהיו הג' אחרים ממולאי זקן. ואם יש ג' שברור לו שהם גדולים א"כ מדאורייתא סגי בשלשה אלו, ורק הרביעי הוא לפרט הנדר ובזה שהוא מדרבנן סגי לסמוך אחזקה דרבא שהביא כבר ב' שערות ויכול לפרט לו הנדר, עכ"ל.

זה אם יוסיף קצת בלימוד, אשרי חלקו, ובעיקר יש להשתדל לא לשים לב לכל אלו הדברים, ומאן דלא קפיד לא קפדינן בהדי' (51).

אפשר לכלל כמה חולים בברכה אחת (52), וכשנרדם, וחוזר לישון בחצות יכול לקרוא ק"ש והמפיל (53).

והנני בברכת כוח"ט בסשצ"ג וירוח נחת מכל צאצאיו הדו"ש, חיים שאול

ו' אלול תשל"ג בני ברק

12.34.567

ישמח ישראל

(51) עי"פ גמ' פסחים דף קי:, ומיהו למיחש מיבעי, ועי' הרשב"ם שם ד"ה כל דקפיד, וגמ' ב"מ דף ק"ז:, וראה ספר דברי תורה (מונקאטש) ח"ו אות ו' שכי שצריכין ליזהר כשמספרין בשבחו של חבירו או בהצלחתו בתורה או בעושר, ורוב מעלותיו וכיו"ב, לומר בכל פעם בלעה"ר, ועי"ע חוסן ישועות סי' ל"ג אות ז', ועי' ספר במחיצת רבינו על הגר"י קמנצקי זצ"ל עמ' רכ"ט שכי וז"ל: ענין עין הרע שיכול להזיק הוא מציאות גמורה, וכמו שמצינו כן בדברי חז"ל, ומ"מ מזיק רק למי שחושש לעין הרע, ולמי שאינו חושש אינו מזיק (ועל עצמו אמר רבינו שהוא לא חשש מעולם לעין הרע ולכן לא הזיק לו ולמשפחתו מעולם), ועצה בדוקה להתגונן מעין הרע שיכולים אחרים להכניס בו, הוא להתנהג בעין טובה כלפי אחרים, שאם נוהג בעין טובה עם אחרים, יתנהגו גם עמו בעין טובה - מדה כנגד מדה, עכ"ל.

(52) ובפרט במקום שיש טירחא דציבורא, ופשוט. ועי' שו"ת תשובות והנהגות ח"ג סי' צ"ה שכתב שגם מרויח מה שכתב בשו"ע או"ח סוסי" רפ"ח שלא לברך לחולה אלא אי"כ הוא חולה מסוכן, אבל כשעושין מי שברך אחד וכל אחד ניגש אל הגבאי לפרט שם החולה, כה"ג מסתמא השם של מי שאינו חולה מסוכן נזכר רק אגב חולים אחרים שיש בהם סכנה.

(53) ועי' שו"ת או"ח סי' רל"ט ס"ק א' בשם ברכי יוסף בשם לחמי תודה שיש שרצו לומר שעפ"י הסוד אחר חצות אין מברכין המפיל, אבל כי הברכ"י שאינו אמת אלא צריך לברך בכל עת שהולך לישון, וכן עי' בדרכי חיים ושלום אות שמ"ח שהי' מברך המפיל לאחר חצות, וכ"ה דעת הגריש"א שליט"א, ועי"ע שו"ת תשובות והנהגות ח"א סי' קצ"ח, ועי' שו"ת שמע ישראל ח"ב סי' ה', ועי' ארחות רבינו ח"א עמ' צ"ח שהיה הסטייפלר זצ"ל מברך המפיל גם כשהולך לישון סמוך לעמוד השחר. ועי' חידושים וביאורים או"ח סי' רל"ט שכי ומ"מ אם השעה מאוחרת וכבר לא ירדם קודם עלוה"ש אין לו לברך המפיל, דלא תיקנו ברכה זו אלא בשעה